

Sygn. akt I C 1111/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2018 r.

Sąd Rejonowy w Ciechanowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Lidia Grzelak

Protokolant sądowy Olga Olech

po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2018 r. w Ciechanowie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. M.

przeciwko (...) spółka jawna w P.

o zwolnienie ruchomości od egzekucji

I zwalnia od egzekucji samochód marki S. (...) nr rej. (...) zajęty w dniu 26 maja 2017 r. w sprawie Km 1248/17 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ciechanowie M. W. (1) z wniosku (...) spółka jawna w P. przeciwko dłużnikowi R. Ł. o świadczenie pieniężne;

II zasądza od pozwanego (...) spółka jawna w P. na rzecz powódki M. M. kwotę 4417,00 zł (cztery tysiące czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3617,00 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 1111/17

UZASADNIENIE

Powódka M. M. wystąpiła w dniu 27 lipca 2017 r. z pozwem przeciwko (...) spółka jawna w P., żądając zwolnienia od egzekucji samochodu osobowego marki S. (...) nr rej. (...), zajętego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ciechanowie M. W. (1) w sprawie Km 1248/17 w dniu 26 maja 2017 r. Powódka wskazała, że ruchomość zajęta przez Komornika stanowi jej własność. Wniosła ponadto o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Postanowieniem z dnia 9 sierpnia 2017 r. Sąd zawiesił postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 1248/17 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ciechanowie M. W. (1) w części dotyczącej wskazanego powyżej samochodu.

Pozwany (...) spółka jawna w P. wniósł o oddalenie powództwa. Pozwany w trybie art. 527 kc zgłosił zarzut bezskuteczności względem niego umowy sprzedaży samochodu osobowego marki S. (...) nr rej. (...) z dnia 5 maja 2017 r., wskazując, że czynność sprzedaży pojazdu nastąpiła z pokrzywdzeniem wierzyciela, przy czym dłużnik R. Ł. działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, zaś powódka M. M. o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Pozwany wniósł ponadto o zasądzenie od powódki M. M. na jego rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Ciechanowie M. W. (1) prowadzi w sprawie Km 1248/17 postępowanie egzekucyjne z wniosku (...) spółka jawna w P. przeciwko R. Ł. o świadczenie pieniężne na podstawie tytułu wykonawczego, stanowiącego prawomocny nakaz zapłaty z dnia 10 stycznia 2016 r. wydany w postępowaniu upominawczym przez Sąd Rejonowy w Płocku V Wydział Gospodarczy w sprawie V GNc 3626/16, zaopatrzonej w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 11 maja 2017 r. Wniosek egzekucyjny został złożony do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ciechanowie M. W. (1) w dniu 22 maja 2017 r. W toku czynności egzekucyjnych w sprawie Km 1248/17 Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Ciechanowie M. W. (1) dokonał w dniu 26 maja 2017 r. zajęcia ruchomości w miejscu zamieszkania dłużnika R. Ł. w postaci samochodu osobowego marki S. (...) nr rej. (...) (akta Km 1248/17 k. 17 – 29).

Zajęty przez komornika sądowego samochód osobowy marki S. (...) nr rej. (...) stanowił własność E. i R. małż. Ł.. W dniu 5 maja 2017 r. R. Ł. i M. M. zawarli umowę sprzedaży przedmiotowego pojazdu za cenę 20000,00 zł. M. M. zapłaciła cenę nabycia pojazdu gotówką. Samochód pozostał w posiadaniu R. Ł., który zobowiązał się przed wydaniem pojazdu dokonać naprawy klimatyzacji. Z tego powodu M. M. zgłosiła nabycie pojazdu z opóźnieniem, z opóźnieniem również dokonała jego rejestracji (umowa k. 56, decyzja k. 6, dowód rejestracyjny k. 7 – 8, zeznania świadka E. Ł. k. 63 – 64, zeznania świadka R. Ł. k. 64 – 66, zeznania powódki M. M. k. 61 – 62, 87).

E. Ł. pozostaje w związku małżeńskim z R. Ł.. W dniu 30 października 2014 r. małżonkowie Ł. zawarli przed notariuszem R. N. umowę o ustanowieniu rozdzielności majątkowej (bezsporne).

E. Ł. i M. M. są koleżankami, pracują w tym samym zakładzie pracy, utrzymują kontakty koleżeńskie, również poza miejscem pracy. M. M. zna R. Ł. z racji znajomości z jego żoną; ich kontakty są sporadyczne. Nie interesowała się ich stosunkami majątkowymi, jak też stanem finansów. Wiedziała, że R. Ł. prowadzi działalność gospodarczą, ale nie interesowała się przedmiotem tej działalności. O ich zamiarze sprzedaży samochodu dowiedziała się podczas jednej z rozmów. Nie interesowała się przyczynami, dla których zamierzają sprzedać samochód. Ostatecznie podjęła decyzję o kupnie tego samochodu (zeznania świadka E. Ł. k. 63 – 64, zeznania świadka R. Ł. k. 64 – 66, zeznania powódki M. M. k. 61 – 62, 87).

M. M. o zajęciu samochodu dowiedziała się w pierwszej połowie lipca 2017 r. przy odbiorze samochodu od R. Ł. po naprawie. Wówczas R. Ł. uprzedził ją, że samochód został zajęty przez komornika sądowego oraz, że wyznaczono termin jego licytacji (zeznania świadka R. Ł. k. 64 – 66, zeznania powódki M. M. k. 61 – 62, 87).

W dniu 13 listopada 2017 r. R. Ł. wpłacił na poczet zadłużenia egzekwowanego w sprawie Km 1248/17 bezpośrednio wierzycielowi (...) spółka jawna w P. kwotę 5000,00 zł (akta Km 1248/17 k. 75 – 76).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt sprawy Km 1248/17 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ciechanowie M. W. (1) (k. 17 – 29, 75 – 76), akt sprawy V GNc 3626/16 Sądu Rejonowego w Płocku V Wydział Gospodarczy, akt sprawy I Co 689/17 o zawezwanie do próby ugodowej z wniosku R. Ł. z udziałem E. Ł. w przedmiocie podziału majątku wspólnego, zebranych w sprawie dokumentów, a w szczególności: umowy (k. 56), decyzji (k. 6) i dowodu rejestracyjnego (k. 7 – 8), jak również zeznań świadków E. Ł. (k. 63 – 64) i R. Ł. (k. 64 – 66) oraz powódki M. M. (k. 61 – 62, 87). W ocenie Sądu, powyższe dowody, stanowią spójną i logiczną całość. Niewątpliwie, powódka M. M. dokonała przerejestrowania pojazdu z opóźnieniem, jednakże jej zeznania co do przyczyny opóźnienia uznać należy za wiarygodne; brak również podstaw do przyjęcia, że umowa sprzedaży samochodu została antydatowana. Sąd dał również wiarę zeznaniom powódki co do znajomości z E. Ł. i jej mężem, jak również co do jej świadomości w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, jak też braku wiedzy w zakresie stanu ich stosunków majątkowych i finansów. Powódka utrzymywała kontakty koleżeńskie z E. Ł., żoną dłużnika R. Ł.. Trudno uznać, aby przedmiotem ich rozmów była jego działalność gospodarcza i kwestia jego kondycji finansowej; nawet jeśli E. Ł. miała świadomość problemów finansowych męża, to nie oznacza, że zwierzała się z tych problemów koleżance z pracy. Brak również podstaw do uznania, że powódka M. M. miała podstawy przypuszczać, że sprzedaż samochodu związana jest z problemami finansowymi R. Ł.. Oczywiście, nie można wykluczyć rozmowy stron takiej umowy o przyczynach, dla których ktoś sprzedaje rzecz (samochód), a ktoś inny ją kupuje, jednakże

powódka M. M. zaprzeczyła, że dysponowała wiedzą o problemach finansowych R. Ł.. Brak jest również dowodów potwierdzających, że przed dokonaniem zajęcia ruchomości w sprawie Km 1248/17 przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ciechanowie M. W. (1) w dniu 26 maja 2017 r., R. Ł. wiedział o wydanym przeciwko niemu nakazie zapłaty w sprawie V GNe 3628/16 przez Sąd Rejonowy w Płocku. Niewątpliwie, E. Ł., obecna przy zajęciu ruchomości, powinna już podczas czynności zajęcia, wskazać powódkę M. M. jako właściciela zajętego samochodu, jednakże okoliczność ta nie może być oceniana na niekorzyść powódki i prowadzić do uznania, że umowa sprzedaży samochodu została zawarta z datą późniejszą niż wynika to z przedstawionej umowy.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 841 § 1 kpc, osoba trzecia może w drodze powództwa żądać zwolnienia zajętego przedmiotu od egzekucji, jeżeli skierowanie do niego egzekucji narusza jej prawa.

W pierwszej kolejności należy rozważyć, czy niniejsze powództwo zostało złożone w terminie, przewidzianym dla tego typu roszczeń. Art. 841 § 3 kpc, stanowi bowiem, że powództwo osoby trzeciej o zwolnienie zajętego przedmiotu od egzekucji może być wniesione w terminie miesiąca od dnia dowiedzenia się o naruszeniu prawa, chyba że inny termin jest przewidziany w przepisach odrębnych. Termin ten należy liczyć od dnia, gdy osoba trzecia dowiedziała się o naruszeniu prawa, a jego cechą jest prekluzja, co oznacza, że po bezskutecznym upływie terminu roszczenie wygasa.

Sąd dał wiarę zeznaniom powódki M. M., że o zajęciu samochodu dowiedziała się w pierwszej połowie lipca 2017 r., kiedy odbierała samochód od R. Ł. i sprawdziła, że został wyznaczony termin jego licytacji.

Sąd ustalił, że powódka M. M. jest właścicielem samochodu osobowego marki S. (...) nr rej. (...) na podstawie umowy sprzedaży tego pojazdu zawartej z R. Ł. w dniu 5 maja 2017 r., a zatem przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego w sprawie Km 1248/17 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ciechanowie M. W. (1) z wniosku (...) spółka jawna w P. przeciwko R. Ł. o świadczenie pieniężne. Pomimo zatem tego, że w dniu 26 maja 2017 r. samochód znajdował się w dyspozycji dłużnika R. Ł., nie stanowił już przedmiotu jego własności.

Jak wskazano powyżej, pozwany (...) spółka jawna w P. w odpowiedzi na pozew, zgłosił w trybie art. 527 kc zarzut bezskuteczności względem niego umowy sprzedaży samochodu osobowego marki S. (...) nr rej. (...) z dnia 5 maja 2017 r., wskazując, że czynność sprzedaży pojazdu nastąpiła z pokrzywdzeniem wierzyciela, przy czym dłużnik R. Ł. działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, zaś powódka M. M. o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

W ocenie Sądu, w świetle ustalonego stanu faktycznego, zarzut ten nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 527 § 1 kc, gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Stosownie zaś do art. 531 § 1 kc, uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli następuje w drodze powództwa lub zarzutu przeciwko osobie trzeciej, która wskutek tej czynności uzyskała korzyść majątkową.

Uprawniony wierzyciel może zatem dochodzić ochrony pauliańskiej na drodze sądowej bądź przez wytoczenie powództwa przeciwko osobie, która uzyskała korzyść wskutek czynności dokonanej przez dłużnika lub przez podniesienie zarzutu procesowego w toczącej się przeciwko niemu sprawie wytoczonej przez osobę trzecią, na przykład w procesie przeciwegzekucyjnym wytoczonym przez osobę trzecią na podstawie art. 841 kpc, jak ma to miejsce w niniejszej sprawie.

Przepis art. 527 kc, dla skutecznego zastosowania skargi pauliańskiej przewiduje kumulatywne wystąpienie przesłanek warunkujących możliwość skorzystania przez uprawnionego z ochrony pauliańskiej:

- 1) istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności;
- 2) dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią;
- 3) pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika;
- 4) dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela;
- 5) uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią;
- 6) działanie osoby trzeciej w złej wierze.

Ciężar udowodnienia tych przesłanek co do zasady – zgodnie z regułą dowodową wyrażoną w art. 6 kc – obciąża wierzyciela, który jest uprawniony do zaskarżenia czynności prawnej dłużnika.

Jak wskazano powyżej, jedną z przesłanek ochrony pauliańskiej jest to, aby osoba trzecia, która odniosła korzyść majątkową z dokonania zaskarżonej czynności prawnej, wiedziała, że dłużnik dokonał tej czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli lub aby przy zachowaniu należytej staranności mogła się o tym dowiedzieć. Dominuje stanowisko, że przesłanka ta wymaga wykazania złej wiary osoby trzeciej odnoszącej korzyść z zaskarżonej czynności prawnej.

W ocenie Sądu, w świetle ustalonego stanu faktycznego, uznać należy, że powódka M. M. nie dysponowała wiedzą w zakresie prowadzonej przez R. Ł. działalności gospodarczej i stanu jego finansów, a tym samym nie wiedziała, czy jego zamiar sprzedaży samochodu pozostaje w związku z chęcią uniknięcia spłaty zadłużenia wynikającego z tej działalności gospodarczej. Powódka M. M. uzgodniła z R. Ł. kupno od niego samochodu, co nie oznacza, że miała świadomość, że sprzedaż przez niego samochodu może wynikać z jego problemów finansowych. Trudno oczekiwać, aby nabywca rzeczy ustalał powody jakimi kieruje się jej zbywca. Prowadzenia działalności gospodarczej, o czym przecież powódka M. M. co do zasady wiedziała, nie można utożsamiać z problemami finansowymi i istnieniem zadłużenia obciążającego przedsiębiorcę. Powódka M. M. utrzymywała z R. Ł. sporadyczne kontakty; nie można oczekiwać, że nawet zapytany wprost o długi, udzieliby odpowiedzi polegającej na prawdzie.

Niewątpliwie, wykazanie, że osoba trzecia wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, ułatwia domniemanie prawne wynikające z art. 527 § 3 kc, w przypadku gdy osobą trzecią uzyskującą korzyść majątkową na skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika jest osoba będąca w bliskim z nim stosunku. Ustawodawca nie określił, jakiego rodzaju relacje przesądzają o pozostawianiu wskazanych podmiotów w bliskich stosunkach. Stosunek bliskości na ogół wynika z powiązań rodzinnych, ale może wynikać także z innych więzi, w szczególności uczuciowych, przyjacielskich, towarzyskich czy majątkowych. Domniemanie ustanowione w komentowanym przepisie może być zastosowane względem każdej osoby, o ile w konkretnym przypadku stopień wzajemnych powiązań zachodzących z tytułu więzów rodzinnych, przyjaźni, wdzięczności, wspólnych interesów itp. pozwala uznać, że są to stosunki bliskie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 1964 r. w sprawie III CR 39/64). Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie VI ACa 1688/12 podkreślił, że nie da się stworzyć katalogu osób, które potencjalnie powinny być traktowane jako odpowiadające wymogom z art. 527 § 3 kc i każdorazowo należy odwoływać się do realnie istniejących faktów: więzi uczuciowej, przyjacielskiej, majątkowej czy powiązań gospodarczych, czy nawet samego planowania wspólnej działalności gospodarczej. Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie I ACa 870/12 uznał, że pojęcie „bliskiego stosunku” użyte w § 3 cyt. artykułu oznacza nie tyle powiązania rodzinne, ile faktyczne więzy uczuciowe, przyjaźń, wdzięczność itp., ogólną faktyczną bliskość pozwalającą przyjąć, że osoba trzecia mogła znać sytuację majątkową dłużnika i cel jego działań. Pojęcie to obejmuje zatem nie tylko „osoby bliskie”, czyli pozostające z dłużnikiem w stosunkach rodzinnych lub podobnych o charakterze osobistym, takich jak narzeczeństwo, konkubinat.

Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie nie została spełniona przedmiotowa przesłanka „bliskiego stosunku”. Zarówno powódka M. M., jak i oboje małżonkowie Ł., podkreślili, że znajomość koleżeńska łączyła powódkę i E. Ł., żonę

dłużnika. Powódka, z racji tej znajomości, miała świadomość, że R. Ł. prowadzi działalność gospodarczą, co nie oznacza, że znała jego sytuację majątkową i cel sprzedaży samochodu.

Należy również zauważyć, że część środków finansowych uzyskanych ze sprzedaży samochodu w kwocie 5000,00 zł, dłużnik R. Ł. w listopadzie 2017 r. przeznaczył na pokrycie części zadłużenia w stosunku do wierzyciela (...) spółka jawna w P.. Jak wynika z akt egzekucyjnych Km 1248/17, wierzyciel (...) spółka jawna w P. nie podjął innych sposobów egzekucji niż egzekucja z ruchomości. W wyrokach z dnia z dnia 20 października 2011 r. w sprawie IV CSK 39/11 oraz z dnia 6 października 2011 r. w sprawie V CSK 493/10 Sąd Najwyższy podkreślił, że stanowiąca przedmiot skargi pauliańskiej czynność prawna dłużnika, powodująca zmniejszenie jego majątku, nie może być uznana za krzywdzącą wierzycieli, jeżeli dłużnik w zamian za swoje świadczenie uzyskał ekwiwalent, który znajduje się w jego majątku lub został wykorzystany na zaspokojenie wierzycieli.

W związku z powyższym Sąd zwolnił od egzekucji samochód osobowy marki S. (...) nr rej. (...) zajęty w dniu 26 maja 2017 r. przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ciechanowie M. W. (2) w sprawie Km 1248/17 z wniosku wierzyciela (...) spółka jawna w P. przeciwko dłużnikowi R. Ł. o świadczenie pieniężne.

Jednocześnie w pkt II wyroku Sąd zasądził od pozwanego (...) spółka jawna w P. na rzecz powódki M. M. kwotę 4417,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym 3617,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, z uwzględnieniem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz 800,00 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu. Powódka określiła wartość przedmiotu sporu na kwotę 16000,00 zł. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego Sąd ustalił stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (§ 2 pkt 5).